

СОВЕТ НА ЕВРОПА

Препорака Бр. R(97) 20 на Комитетот на министри до земјите - членки во врска со „говорот на омраза“

*(Усвоена од Комитетот на министри, на 30 октомври 1997,
на 607-от состанок на замениците министри)*

Комитетот на министри според условите од член 15 б. од Статутот на Советот на Европа, Сметајќи дека цел на Советот на Европа е да постигне поголемо единство меѓу своите членови, особено со цел заштита и реализација на идеалите и принципите што се нивно заедничко наследство;

Повикувајќи се на Декларацијата на шефовите на држави и влади на државите членки на Советот на Европа, усвоена на 9 октомври 1993 во Виена;

Потсетувајќи дека Виенската Декларација ја истакнува сериозната загриженост за присутното оживување на расизмот, ксенофобијата и антисемитизмот и развојот на клима на нетрпеливост, и има обврска да се бори против сите идеологии, политики и практики што претставуваат поттикнување расна омраза, насилство и дискриминација, како и против секое дејство или говор што може да ги засили стравот и тензиите меѓу групите од различно расно, етничко, национално, религиозно или општествено потекло;

Повторно потврдувајќи ја својата длабока приврзаност кон слободата на изразување и информирање изразена во Декларацијата за слобода на изразувањето и информирањето од 29 април 1982;

Осудувајќи ги, во согласност со Виенската Декларација и Декларацијата за медиумите во демократско општество, усвоена на 4-та Европска министерска конференција за политиката на мас-медиумите (Прага, 7-8 декември 1994), сите форми на изразување што поттикнуваат расна омраза, ксенофобија и антисемитизам и сите форми на нетрпеливост, затоа што ги поткопуваат демократијата, културната кохезија и плурализмот;

Истакнувајќи дека таквите форми на изразување можат да имаат поголемо и поштетно влијание кога се пренесуваат преку медиумите;

Верувајќи дека потребата за борба против таквите форми на изразување е дури поитна во ситуации на тензии и во време на војна и други форми на вооружен судир;

Верувајќи дека е неопходно да се одредат насоки за владите на земјите членки за тоа како да им пристапат на овие форми на изразување притоа признавајќи дека повеќето медиуми не можат да се обвинат за таквите форми на изразување;

Имајќи го предвид член 7, параграф 1 од Европската Конвенција за прекугранична телевизија и обичајното право на органите од Европската Конвенција за човекови права, според членовите 10 и 17 од оваа Конвенција;

Имајќи ја предвид Конвенцијата на Обединетите нации за елиминација на сите форми на расна дискриминација и Резолуцијата (68) 30 на Комитетот на Министри за мерките што ќе се преземат против поттикнувањето расна, национална и верска омраза;

Нагласувајќи дека сите земји членки ја немаат потпишано и ратификувано оваа Конвенција и ја немаат имплементирано во националното законодавство;

Свесни за потребата борбата против расизмот и нетрпеливоста да биде во согласност со потребата за заштита на слободата на изразување со цел да се избегне ризикот од поткопување на демократијата во име на нејзината одбрана;

Свесни за потребата целосно да се почитува уредувачката независност и самостојност на медиумите;

Им препорачува на владите на земјите - членки:

1. Да преземат соодветни чекори за борба против говорот на омраза врз основа на принципите утврдени во оваа Препорака;
2. Да гарантираат дека таквите чекори ќе доведат до еден облик на јасен пристап кон ваквата појава, кој, исто така, ги засегнува и нејзините општествени, економски, политички, културни и други длабоки причини;
3. Онаму каде што сè уште не го сториле тоа, да ја потпишат, да ја ратификуваат и ефикасно да ја имплементираат во националниот закон Конвенцијата на Обединетите нации за елиминација на сите форми на расна дискриминација, во согласност со Резолуцијата (68) 30 на Комитетот на Министри за мерките што ќе се преземат против поттикнувањето расна, национална и религиозна омраза;
4. Да ги разгледаат домашното законодавство и практика со цел да се уверат дека тие се во согласност со принципите утврдени во Додатокот на оваа Препорака.

Додаток на Препораката Бр. R (97) 20

Опфат

Принципите претставени тука се однесуваат на говорот на омраза, а особено на говорот на омраза презентираан преку медиумите.

Со цел да се применат овие принципи, терминот „говор на омраза“ значи дека тој ги опфаќа сите форми на изразување, што шират, поттикнуваат, промовираат или оправдуваат расна омраза, ксенофобија, антисемитизам или други форми на омраза, засновани врз нетрпеливост вклучувајќи и нетрпеливост изразена преку агресивен национализам и етноцентризам, дискриминација и непријателство кон малцинствата, емигрантите и лицата со емигрантско потекло.

Принцип 1

Владите на земјите членки, јавните власти и јавните институции на национално, регионално и локално ниво, како и официјалните службеници, имаат посебна одговорност да се воздржуваат од изјави, особено за медиумите, кои би можеле да се разберат како говор на омразата, или како говор кој веројатно ќе произведе ефект на легитимизирање, ширење или промовирање расна омраза, ксенофобија, антисемитизам или други форми на дискриминација или омраза заснована врз нетрпеливост. Таквите изјави треба да се забранат и јавно да се отфрлат секогаш кога ќе се појават.

Принцип 2

Владите на земјите членки треба да воспостават или да одржат цврста законска рамка која ќе се состои од граѓански, криминалистички и административни законски одредби за говорот на омраза, кои ќе им овозможат на административните и судските службеници во секој посебен случај да ги сообразат почитувањето на слободата на изразување и почитувањето на човечкото достоинство и заштита на угледот или правата на другите лица.

Заради ова, владите на земјите членки треба да изнајдат начини и средства:

- да стимулираат и координираат истражувања за ефикасноста на постојното законодавство и законска практика;
- повторно да ја разгледаат постојната законска рамка за да се уверат дека таа на соодветен начин е применлива на различните нови медиуми и комуникациски сервиси и мрежи;
- да развијат координирана обвинителна политика заснована врз националните насоки, а почитувајќи ги принципите од оваа Препорака;
- да ги зголемат ингеренциите на локалната самоуправа со можност за изрекување на казни санкции;
- да ги зголемат можностите за борба против говорот на омраза преку граѓанското право, на пример, со тоа што ќе им дозволат на заинтересираните невладини организации да поднесат граѓански тужби што ќе обезбедат компензација за жртвите на говорот на омраза и

- можност судските одлуки да им дозволат на жртвите право на одговор или порекнување на изнесеното;
- да им обезбедат на јавните и медиумските професионалци информации за законските одредби што се однесуваат на говорот на омраза.

Принцип 3

Владите на земјите членки треба да се уверат дека во законската рамка за која се говореше во принцип 2, попречувањата на слободата на изразување се тесно ограничени на законски, а не на самоволен начин, врз основа на објективни критериуми. Понатаму, во согласност со фундаменталните барања во правото, секое ограничување или попречување на слободата на изразување мора да е предмет на независна судска контрола. Ова барање е особено важно во случаи кадешто слободата на изразување мора да се сообрази со почитувањето на човечкото достоинство и заштитата на угледот и правата на другите лица.

Принципи 4

Националното право и практика треба да им дозволат на судовите да имаат предвид дека специфичните примери на говорот на омраза можат да бидат толку навредливи за поединецот или групата што тие нема да го уживаат нивото на заштита обезбедено со член 10 од Европската Конвенција за човекови права за другите форми на изразување. Ова е случај кога говорот на омраза е насочен кон уништување на правата и слободите утврдени во Конвенцијата или е насочен кон нивно ограничување на повисок степен отколку што било овозможено.

Принцип 5

Националното право и практика треба да им дозволат на надлежните власти од обвинителството, да им обрнат посебно внимание, доколку нивната дискреција го дозволува тоа, на случаи во кои има говор на омразата. Во однос на тоа, овие власти треба особено внимателно да размислат за правото на слобода на изразување на осомничениот, имајќи предвид дека наметнувањето криминални санкции, генерално претставува сериозно попречување на таа слобода. Надлежните судови треба да обезбедат строго почитување на принципот на пропорционалност кога наметнуваат криминални санкции врз лица обвинети за говор на омразата.

Принцип 6

Националното право и практика во областа на говорот на омразата треба да водат сметка за улогата на медиумите во комуникацијата на информациите и идеите што покажуваат, анализираат и објаснуваат специфични примери на говор на омразата и воопшто на овој феномен, како и да го земат предвид правото на јавноста да добива такви информации и идеи.

Заради ова, националното право и практика треба да прават јасна разлика меѓу одговорноста на авторот на изјавата со говор на омраза од една страна, и одговорноста на медиумите и медиумските професионалци за придонесот во нејзината дистрибуција, како дел од нивната функција да изнесуваат информации и идеи за прашања од јавен интерес, од друга страна.

Принцип 7

Во продолжение на принцип 6, националното право и практика треба да водат сметка за фактот дека:

- известувањето за расизам, ксенофобија, антисемитизам и други форми на нетрпеливост е целосно заштитено со член 10, параграф 1 од Европската Конвенција за човекови права и може да се спречи само според условите утврдени во параграф 2 од таа одредба;
- стандардите што се применуваат од страна на националните власти за утврдување на потребата од ограничување на слободата на изразување, мора да се во согласност со принципите утврдени во член 10, како што се востановени во обичајното право на органите на Конвенцијата, земајќи ги предвид, меѓу другото, начинот, содржината, контекстот и целта на известувањето;

- почитувањето на новинарската слобода, исто така, подразбира дека судовите или јавните власти не треба на медиумите да им ги наметнуваат своите погледи за тоа какви техники на известување треба да усвојат новинарите.